

studerat. Han hänvisar till min recension av avhandlingen i RIG 2000: 1, där jag frikände honom från denna frestelse. Här är det inte lika lätt att utdela godkänt betyg. Det finns en tendens att vissa av dessa aktiviströrelser företag beskrivs med överslättande hartass. Det heter om den våldsamma demonstrationen vid EU-toppmötet i Göteborg sommaren 2001 att "en gatufest" urartade "i skottlossning från polisen" (s. 124). Sanningen är ju att "gatufesten" urartade i upplopp, butiksvandalisering, fönsterkrossning och stenkastning, innan en polis i ett trängt läge öppnade eld. Det heter om SEA (Social-ekologisk aktion) att man "tog bestämt avstånd från allt våld" (s. 222). Ändå sysslade rörelsen med att natetid systematiskt slå sönder Vägverkets grävmaskiner för hundratusentals kronor. Men Stahre menar kanske våld mot personer? Men han skriver inte det. Det är också problematiskt att olika rörelser egna tidningar och publikationer används som källa till historieskrivningen. Det finns överhuvudtaget en viss ovilja hos författaren att syna korten i miljörelseföreningarnas argumentation. Det vore inte svårt att peka på motsägelser i denna. Man slogs för att bevara grönområden men strävade samtidigt efter att förtäta förorterna och skapa bättre stadskänsla där. Man demonstrerade för utbyggd kollektivtrafik men motsatte sig samtidigt det tredje spåret genom Gamla stan, som just skulle underlätta sådan trafik.

Stahres nya studie kommer tillsammans med avhandlingen från 1999 att ha ett bestående värde som historiker över kampen om stadsmiljön i Stockholm under andra hälften av 1900-talet. Jag tycker att studiens styrka ligger mer i den omsorgsfulla historiken än i den etnologiska analysen. Texten är välskriven, men boken är en smula slarvigt korrekturläst. Och varför har en bok, utgiven på ett förlag i Stockholm 2004, en titelsida med texten "Göteborg 2002" med stor stil? Det kommer att sätta myror i huvudet på forskare som i framtiden tänker använda boken och hänvisa till den.

Mats Hellspong, Stockholm

Anders Edström, Åke Beckérus, Bengt-Erik Larsson: *Evenemangsföretagande*. Studentlitteratur, Lund 2003. 174 s. ISBN 91-44-02367-7.

För forskare och lärare intresserade av turism och upplevelseindustrin har det länge varit svårt att hitta litteratur på svenska som kan användas i universitets-

undervisning. Lyckligtvis har detta problem börjat lösas sig under senare år med en rad nya böcker. *Evenemangsföretagande*, är ett av de senaste bidragen till detta fält. Som man kan ana från titeln, är det till största del ett företagsekonomiskt perspektiv som genomsyrar boken, men med det sagt bör man vara uppmärksam på att titeln är lite missvisande eftersom boken fokuserar mer på festivaler specifikt än evenemang i allmänhet.

Boken är uppdelad i tio huvudkapitel som följs av en litteraturförteckning på drygt en och en halv sida. Inledningsvis definierar författarna bokens syfte på följande sätt: "Intresset riktas mot hur enskilda eldsjälur lyckas starta större evenemang, hur evenemangen organiseras och leds, hur kriser och utveckling hanteras samt vilka spridningseffekter evenemang har på det omgivande samhället" (s. 9). Men därefter börjar boken glida mer och mer in på en diskussion om festivaler och det är just festivaler som ligger i fokus för det första kapitlets diskussion. Som studieobjekt har författarna valt att undersöka "sex festivaler. Musik vid Siljan, en blandmusikfestival; Hultsfredsfestivalen, Sveriges största rockfestival; Göteborg Filmfestival, Sveriges nationella filmfestival; Piteå Dansar och Ler, en stadsfestival; Konstrundan på Österlen, ett konstevenemang och Medeltidsveckan på Gotland, en kultur- och folkbildningsfestival" (s. 12).

I de följande sex kapitlen behandlas varje festival var för sig. Här får läsaren lära sig såväl om varje festivals ursprung, historia och inriktning som hur den leds, styrs och organiseras. Dessa kapitel är mer beskrivande till sin natur än teoretiserande och vissa av dem, t.ex. det som handlar om Hultsfred, har bitvis en nästan etnografisk karaktär.

Boken avslutas med tre kapitel om ledarskap, organisering och utveckling av festivaler, samt festivalers potential att fungera som någon form av lokal eller regional utvecklingskraft. Dessa kapitel är mer diskussionsorienterade och analytiska än resten av boken. I sin helhet är boken mycket lättläst och välskriven.

Det var med glädje jag upptäckte att *Evenemangsföretagande* skiljer sig från många andra böcker som fokuserar på någon aspekt av upplevelseindustrin. I motsats till dessa andra böcker är detta ingen kokbok som försöker utveckla ett steg för steg-recept för hur man bäst kan skapa en upplevelse eller festival. Studien har snarare en vetenskaplig ambition och strävar, utifrån ett företagsekonomiskt perspektiv, efter att belysa och förklara de problem och lösningar som sex stora festivaler har genomgått under åren. Kapitlen som beskriver festivalerna är skrivna på ett sådant sätt att de kan läsas fristående och

därmed fungera utmärkt som specifika fallstudier och diskussionsunderlag i en undervisningskontext.

Boken har emellertid en del svagheter. Ett problem ligger i det faktum att begreppsapparaten är underutvecklad. Författarna förklarar t.ex. att de ser festivaler som ”årligt återkommande festligt evenemang” (s. 12) och en ”delmängd av det mer omfattande evenemangsbegreppet” (s. 12). Men definitionerna är vaga och något förvirrande. Nästan varje årlig återkommande aktivitet, alltifrån den bilmässa som hålls i Jönköping varje påsk till Skansens julmarknad, kan klassificeras som en festival enligt denna definition. Och vad som menas med ordet ”evenemangsbegreppet” får läsaren gissa sig till.

Författarna själva verkar inte helt säkra på sina definitioner. Om man tittar närmare på det första större citatet, från sidan tolv, som jag har återgivit ovan, ser man att Konstrundan på Österlen först presenteras som en festival för att sedan kallas för ett evenemang – om det är en festival, av vilken anledning ska man kalla det för ett evenemang? Det är i och för sig inget problem att kalla Konstrundan för ett evenemang men efter att ha läst boken är det fortfarande svårt att förstå hur och varför man ska betrakta den som en festival. Till slut är jag egentligen inte alls säker på att författarna betraktar Konstrundan som en festival. När de diskuterar den specifikt brukar de kalla den för ett evenemang, men när de pratar om bokens innehåll mer allmänt hävdar de att det är just festivaler som gäller här.

Situationen kompliceras ytterligare av det faktum, att av de sex empiriska exempel som presenteras i studien är det Konstrundan som har det starkaste ekonomiska motivet. Konstrundan grundades och finns kvar idag framför allt för att hjälpa konstnärer att få uppmärksamhet för sin konst, för att sedan kunna sälja den och tjäna pengar på den. Hela evenemanget kunde lika gärna liknas vid ett högt utvecklat marknadsmaskineri, drivet av ett vinstmotiv, som att liknas vid en festival. Bokens författare är väl medvetna om Konstrundans ekonomiska motiv, men väljer att nämna det i förbigående istället för att problematisera och analysera det djupare. Med allt detta sagt kan man undra varför ordet ”festival” är så viktigt för författarnas resonemang. De hade lätt kunnat klara sig genom att utveckla en diskussion om ”evenemang” och problematisera den.

Problemet är att resonemangen som läggs fram i boken flyter lite för fort och friktionsfritt. När författarna hävdar att: ”Vi har valt att behandla evenemang och festivaler eftersom de utgör ett nytt forskningsområde” (s. 9), så häpnar jag. Detta är kanske något av ett nytt

område inom företagsekonomi, men festivaler, riter och evenemang har varit i huvudfokus för antropologiska studier i nästan hundrafemtio år. Och traditionen är nästan lika gammal inom etnologi och sociologi. Det finns vare sig en hänvisning eller not som låter mig förstå att författarna är medvetna om detta.

På ett liknande sätt finns det knappast någon koppling till tidigare forskning i kapitlet som handlar om ledarskap samt organisering och utveckling av festivaler. Och även om ledarskap- och organisationsfrågor inte har behandlats speciellt mycket av företagsekonomer i förhållande till festivaler, så finns det en enorm mängd forskning kring dessa ämnen i förhållande till andra verksamheter och sociala rörelser (både inom och utanför företagsekonomin). Inledningsvis hävdar författarna att även det privata näringslivet kan lära sig mycket av festivaler, det hade varit lämpligt att mot slutet av boken mer systematiskt knyta an till tidigare forskning och argumentera för denna poäng.

Slutligen, skulle jag även velat veta lite om de festivaler som har misslyckats och försvunnit, men detta är tyvärr något som har valts bort från studien utan närmare förklaring (s. 2). De festivaler som diskuteras har haft sina uppgångar och nergångar, men de har överlevt. Av vilken anledning har andra festivaler inte gjort det? Man kan även undra vad som är vanligast, att en festival finns kvar i flera decennier eller att den försvinner efter ett tag? Det finns mycket vi kan lära oss av de misslyckade fallen och det är lite synd att man har valt att uteslutande fokusera på de framgångsrika festivalerna.

Evenemangsföretagande lyckas presentera och beskriva sex mycket olika evenemang. Det finns mycket här att diskutera med studenter och som en källa till såväl case studies i evenemangsplanering som ett diskussionsunderlag i ett undervisningssammanhang fungerar boken utmärkt. Den lyckas inte fullt lika väl när det gäller att förklara de begrepp som används eller när det gäller att koppla ämnet till en större vetenskaplig kontext.

Tom O'Dell, Helsingborg

Män och manligheter från vikingar till Kalle Anka. Stig Welinder (red.). Almqvist & Wiksell International, Stockholm 2003. 190 s., ill. English abstract. ISBN 91-22-02015-2.

Att informella seminarier, när de fungerar och alla medverkande är engagerade, kan vara väldigt kreativa vetenskapliga miljöer har jag mer än en gång fått bevisat